

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ด้วยสายตา จะต้องมีความตั้งใจจึงจะเกิดการรับรู้ และการรับรู้ของคนจะมีปริมาณและคุณภาพมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับประสาทสัมผัส ซึ่งจะแปลความหมายการรับรู้ ถ้าประสาทสัมผัสสามารถสัมผัสได้ละเอียด การรับรู้ก็จะชัดเจน การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทุกคนต้องเรียนตั้งแต่เกิดจนตาย

เรารับรู้สิ่งเร้าต่าง ๆ โดยใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sense Organ) ซึ่งได้แก่ หู ตา ปาก จมูก ผิวหนัง เป็นต้น เรามักจะรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับระบบประสาทสัมผัสและสภาวะของจิตใจของแต่ละบุคคล ตลอดจนลักษณะของวัตถุด้วย^๑

พัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเด็ก เริ่มจากการที่เด็กรู้จักเรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในการเรียนรู้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเอง การรับรู้และการตัดสินใจทางประสาทของเด็กจึงจะแม่นยำยิ่งขึ้น และจัดเป็นกระบวนการสำคัญของการพัฒนาทางด้านสติปัญญา^๒

จากแนวคิดและวิธีการศึกษาเด็กของปีอาเจท์ (Piaget) ได้ศึกษา พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนนั้นมีพัฒนาการทางสติปัญญาเจริญสูงสุดในขั้นก่อนปฏิบัติการ (Pre - Operational

^๑ สุชา และสุรางค์ จันทร์เอม, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แพร่พิทยา, ๒๕๑๗), หน้า ๑๗๕ - ๑๘๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๔.

Stage) ความสามารถของเด็กในวัยนี้จะมีลักษณะจำกัดการคิดหาเหตุผลยังติดอยู่ที่การรับรู้ จึงจำเป็นต้องฝึกทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ให้กับเด็ก^๑ เด็กที่มีอายุ ๒ ถึง ๔ ขวบ จะใช้เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็ก โดยตรง^๒ การรับรู้โดยทั่ว ๆ ไปของเด็กจะมีระดับที่แตกต่างกันเป็นช่วง ๆ คือ ๓ ถึง ๔ ขวบ และ ๗ ถึง ๘ ขวบ การรับรู้ของเด็กมักจะกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบและจะพัฒนาขึ้นเป็นลำดับตามอายุที่เพิ่มขึ้นเช่นกัน^๓

การพัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กก่อนวัยเรียนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น อายุ เพศ โอกาส สิ่งแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่เด็ก การได้มีโอกาสและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม จะมีส่วนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น เพื่อเป็นรากฐานสำหรับเด็กวัยเรียนต่อไป ซึ่งจะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำเด็กเข้าสู่โลกใหม่และเป็นการรวมประสบการณ์ของเด็กเข้าไว้ด้วยกัน^๔

สภาพความเป็นอยู่ของวัฒนธรรมและสังคมก็จะมีส่วนทำให้คนแต่ละกลุ่มมีการรับรู้ในสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป ถ้าแบบแผนของสังคมแต่ละแห่งไม่เหมือนกันก็ทำให้การรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป^๕ ซึ่งสอดคล้องกับบรูเนอร์ (Bruner) ที่ศึกษาพัฒนาการด้านสติปัญญาเกี่ยวกับ

^๑ ประสาท อัครปรีดา, ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้ (มหาสารคาม: ศูนย์เอกสารตำรา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม, ๒๕๒๑), หน้า ๑๗ - ๒๐ .

^๒ จิตรรา วสุวานิช และคณะ, จิตวิทยาเด็ก (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๔), หน้า ๒๐๔.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒๐.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๑.

^๕ สุชา และสุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: แพร์พิทยา, ๒๕๑๔), หน้า ๒๘๑.

การเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียนพบว่า การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้เกิดจากขบวนการทำงานภายในอินทรีย์ (Organism) สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก จะมีผลต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญา การสอนในโรงเรียนนั้นภาษาและองค์ประกอบอื่น ๆ จะมีอิทธิพลต่อความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดของเด็ก^๑

นักการศึกษาหลายท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกับมอนเตสซอรี (Montessori) ว่า ถ้าไม่ฝึกประสาทสัมผัสตั้งแต่เล็ก ๆ สติปัญญาจะพิการหรือเจริญไม่เต็มที่ จึงคิดให้มีการฝึกหัดเสมอ เช่น ฝึกหัดให้รู้จักจำชื่อสี ฝึกให้จำได้ทั้งสีและชื่อ^๒ นอกจากนี้มอนเตสซอรี เน้นการใช้ความรู้สึกรจากการสัมผัสเป็นสื่อการเรียนรู้ จึงมีผู้นำคำว่า "การฝึกประสาท" มาใช้กับวิธีการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน อุปกรณ์ต่าง ๆ นำมาใช้ในการฝึกประสาทหรือเตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่ควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเอง เด็กกว่าจะแตกต่างกันในเรื่องประสบการณ์ทางสังคม ภาษา และอื่น ๆ^๓

เฟรเดอริค (Froebel) ซึ่งเป็นบิดาแห่งการอนุบาลศึกษาได้ให้ความคิดเห็นว่าเด็กทุกคนมีความสามารถในตนเองซึ่งแสดงออกโดยมีกิจกรรมของตนเอง ดังนั้น เครื่องเล่นและอุปกรณ์การสอนจะช่วยฝึกการสังเกตให้รู้จักสีและรูปร่างลักษณะต่าง ๆ เช่นเดียวกับแนวคิดของเปสตาลอซซี (Pestalozzi) ที่ว่า การสอนมุ่งให้เด็กเรียนเกี่ยวกับจำนวน รูปร่าง

^๑ ประสาท อิศรปริดา, ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้, หน้า ๓๕.

^๒ ศุภลักษณ์ วสันตวิวงศ์, "การเปรียบเทียบการจัดและดำเนินงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลเอกชนกับโรงเรียนอนุบาลของรัฐ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา ภาควิชาประถมศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๔ - ๒๗.

^๓ ฉวีวรรณ จึงเจริญ และประณต เกิดเชื้อ, "การใช้อุปกรณ์ตามแนวการสอนของดร.มอนเตสซอรี," เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๕๓ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๗), หน้า ข.

ตำแหน่ง สี และรูปแบบต่าง ๆ^๑ ซึ่งมอนเตสซอรีได้นำแนวคิดนี้มาสร้างอุปกรณ์การสอนฝึกการสังเกตและเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา อุปกรณ์ส่วนใหญ่เน้นเรื่องสีและรูปร่างเรขาคณิต

เอส ฮันคาซารา (S. Hankarraara) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิกิริยาที่สนองตอบต่อสีของเด็กเล็กไว้ดังนี้ เป็นที่แน่นอนว่าเด็กเล็ก ๆ มักชอบสีสดใส และสีจัดของแม่สี และเด็กมักจะเลือกสีประเภทนี้มากกว่าสีมืด ๆ ไม่แจ่มใส^๒ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ็ม ดี เวอร์นอน (M. D. Vernon) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาของการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้ทางสายตาในเรื่องสีของเด็กนั้น สีแดงเป็นสีที่เด็กชอบมากที่สุด รองลงมาคือสีเหลือง น้ำเงิน และเขียว ส่วนเด็กวัยเข้าเรียนมักจะชอบสีน้ำเงิน เด็กเล็ก ๆ ชอบสีที่สว่าง ๆ คือสีเหลืองมากกว่าสีน้ำเงินและเขียว^๓

นอกจากการศึกษาเรื่องปฏิกิริยาตอบสนองของสีและการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องสีของเด็กวัยต่าง ๆ แล้วยังมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กชอบไว้ดังนี้

จากการศึกษาของสเปียร์ (Spear) ในเรื่องสีต่าง ๆ ที่เด็กชอบ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นเด็กอายุ ๔ เดือน ไปจนถึงวัยทารกตอนปลาย ก็ได้ผลใกล้เคียงกันว่า สีแดง เขียว น้ำเงิน เป็นสีที่เด็กชอบมากและชอบรูประบายสีดำทึบ (Bull-Eye) มาก

^๑ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, นวัตกรรมการและเทคนิคใหม่ทางการศึกษากับการศึกษานูบาล (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๑๐.

^๒ S. Hankarraara, A critical Revelation of the Color and Form Reaction, (Penquin Books Ltd., 1965), p. 46.

^๓ M.D. Vernon, The Psychology of Perception, (Penquin Books Ltd., copy right, 1962), p. 35.

กล่าวอย่างอื่น ๆ^๑ ซึ่งมีผลงานวิจัยของไทยที่ได้ศึกษาค้นคว้าโดย สุดาพร ประดิษฐ์างกูร เรื่องสีของอุปกรณ์ที่นักเรียนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เด็กระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาชอบสีแดงมากที่สุด รองลงมาคือสีเหลือง สีแสด สีแสดเหลือง สีเขียวเหลือง สีแสดแดง สีขาว สีน้ำเงิน สีเขียว สีม่วงน้ำเงิน สีม่วงแดง และสีดำตามลำดับ^๒

เออร์วิน อี. แวนซ์ (Irvin E. Vance) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ทางเรขาคณิตให้แก่เด็กวัยเริ่มเรียนไว้ว่า วัสดุเกือบทุกชนิดจะต้องมีคุณสมบัติทางเรขาคณิต (Geometric Property) เราสามารถจัดกิจกรรมที่มีคุณค่าและสนุกสนานได้มากมาย^๓ ซึ่งสอดคล้องกันกับบทความใน National Council of Teacher of Mathematics ที่สรุปข้อมูลจากเด็กอายุ ๔ ปีว่า

"เด็กส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับรูปร่างเรขาคณิต (Geometric Shapes) มาก่อนเข้าเรียน และสามารถเข้าใจเรื่องตำแหน่ง รูปร่าง ขนาด สี และรูปร่างเรขาคณิต ดังนั้นครูสามารถส่งเสริมความรู้เหล่านี้ให้เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียน"^๔

^๑ Spear, William C., "Assessment of Visual Preference and Discrimination in the Four Month old Infant," Child development And Bibliography, 39 : 23, 1965.

^๒ สุดาพร ประดิษฐ์างกูร, "สีของอุปกรณ์การสอนที่นักเรียนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

^๓ Irvin E. Vance, "The Count of the elementary school geometry Program," The Arithmetic Teacher 20, (October, 1973), p. 469.

^๔ National Council of Teacher of Mathematics, Mathematic Learning in Early Childhood, (Virginia: The National Council of Teachers of Mathematics, Inc., 1973), pp. 49 - 50.

วชิราพร อัจฉริยโกศล ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบของอุปกรณ์ที่เด็กชอบ ผลการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบของอุปกรณ์ที่เด็กชอบมากที่สุดคือ รูปแบบอย่างง่ายทรงเรขาคณิต รองลงมาคือรูปแบบอย่างง่ายที่ไม่ใช่ทรงเรขาคณิต และชอบน้อยที่สุดคือรูปแบบซับซ้อน^๑

การศึกษาการใช้อุปกรณ์ตามแนวการสอนของมอนเตสซอรี เกี่ยวกับชุดสีและชุดรูปเรขาคณิตพบว่า รูปเรขาคณิตที่ใช้ผลิตเป็นอุปกรณ์การสอนคือรูปวงกลม รูปวงรี และรูปเหลี่ยมต่าง ๆ ตั้งแต่สามเหลี่ยมถึงเก้าเหลี่ยม ส่วนการสอนเรื่องสีนั้นได้แก่ สีแดง น้ำเงิน เหลือง ม่วง ส้ม เขียว น้ำตาล ชมพู ดำ และขาว^๒ นอกจากนั้นจากการศึกษาหนังสือสำหรับเด็กชุด Lady bird เรื่องสีและเรื่องรูปเรขาคณิตต่าง ๆ ได้ผลสอดคล้องกันว่ารูปเรขาคณิตที่เด็กก่อนวัยเรียนควรเรียนรู้ก่อนเข้าเรียน เนื่องจากได้รับประสบการณ์จากชีวิตประจำวันมีดังนี้คือ รูปเรขาคณิตที่เป็นรูปวงกลม รูปวงรี รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ส่วนเรื่องสีที่เด็กก่อนวัยเรียนควรเรียนรู้ได้แก่ สีแดง เหลือง เขียว น้ำเงิน น้ำตาล ส้ม ม่วง ดำ และขาว^๓

^๑วชิราพร อัจฉริยโกศล, "รูปแบบของอุปกรณ์ที่เด็กระดับอนุบาลไทยชอบ." (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

^๒Maria Montessori, The Discovery of the Child, Trans. M. Costelloe Joseph, (New York: Fides Publishers, Inc., 1974), pp. 128-133.

^๓Ethel Wingfield, Shapes, Early Learning, (Loughborough: Lady bird Books Ltd., 1978).

^๔Ethel Wingfield, Colours, Early Learning, (Loughborough: Lady bird Books Ltd., 1978).

ตั้งได้กล่าวมาแล้วว่าสภาพความเป็นอยู่ของสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนช่วยทำให้การรับรู้ของคนแตกต่างกัน ดังนั้นจึงใคร่กล่าวถึง สภาพทั่วไปของจังหวัดยะลาพอสังเขป เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงแบบแผนของสังคมแต่ละแห่งที่ไม่เหมือนกันจึงอาจจะทำให้การรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไปดังนี้คือ

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีอาณาเขตและการคมนาคมติดต่อกับประเทศสหพันธรัฐมาเลเซียที่อำเภอเบตง จังหวัดยะลา แบ่งการปกครองออกเป็นอำเภอต่าง ๆ ๖ อำเภอ ๔๔ ตำบล แบ่งเป็น ๒๒๕ หมู่บ้าน ศาสนาที่พลเมืองนับถือมากที่สุดคือ ศาสนาอิสลาม ซึ่งมีประมาณ ๖๐% รองลงไปคือ ศาสนาพุทธ ประมาณ ๒๒% ศาสนาขงจื้อ ประมาณ ๑๒% และศาสนาอื่น ๆ ๖%^๑

ภูมิประเทศทั่วไปของจังหวัดยะลาเป็นป่าเขา บริเวณชายแดนหลายตำบล เป็นที่หลบซ่อนของผู้ก่อการร้าย ประกอบกับพลเมืองตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างกระจัดกระจายตามที่ราบไหล่เขาทั่วไป จึงทำให้เกิดปัญหาทางด้านการปกครอง สังคมและมีผลสะท้อนในการจัดการศึกษาอีกด้วย

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมซึ่งอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยมาเป็น เวลานานและทางกฎหมายถือว่าเป็นคนไทยทั้งโดยเชื้อชาติและสัญชาติ ชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่นิยมพูดภาษาไทย มักจะใช้ภาษามลายูซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่แตกต่างไปจากคนไทยทั่วไป มีการรวมกลุ่มกันอย่างหนาแน่นในหมู่ชาวไทยมุสลิมด้วยกัน^๒

สภาพทางเศรษฐกิจในจังหวัดยะลา เนื่องจากจังหวัดอยู่ในเขตมรสุม มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี ประชาชนส่วนใหญ่จึงยึดอาชีพกสิกรรม มีการทำสวนยางเป็นหลัก อาชีพรองลงมาก็คือการทำนา ทำสวนผลไม้ ฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรมักขึ้นอยู่กับราคายางเป็นสำคัญ ประชาชนก็มีรายได้น้อย ซึ่งมักจะอยู่นอกเมือง ส่วนในเมืองหรือเขตเทศบาลนั้นประชาชนส่วนใหญ่ จะเป็น

^๑ศาลากลางจังหวัดยะลา, เมืองนิบง (ยะลา: ยะลาการพิมพ์, ๒๕๒๐), หน้า

^๒อารง สุทธาศาสตร์, ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้ (พระนคร: กรุงเทพมหานคร, หน้า ๑๔๖).

ชาวไทยพุทธ มีอาชีพรับราชการและค้าขายเป็นอาชีพหลัก^๑

สภาพทางสังคมนั้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งมีสภาพภูมิศาสตร์ที่อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางของวัฒนธรรมไทย ก็ เป็นผลให้ชนบทรรมนิยมประเพณีและภาษาพูดแตกต่างกัน ภาษาที่ใช้ในชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่พูดภาษาไทยไม่ค่อยได้หรือบางคนพูดได้ก็ไม่นิยมพูด เด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๕ ปี มักจะพูดไทยไม่ได้ เมื่อเด็กเติบโตต่อไปในครอบครัวที่ไม่พูดภาษาไทย จำนวนประชากรมีส่วนน้อยที่พูดภาษาไทย ส่วนมากเป็นข้าราชการและพ่อค้าซึ่งเป็นประชาชนที่อยู่ในบริเวณที่ตั้งตัวจังหวัดและอำเภอ ที่เหลืออยู่ก็เป็นชุมชนตามหมู่บ้านที่เรียงรายกันบางตำบลมีจำนวนไม่กี่ตำบล และมักเป็นชุมชนที่แบ่งแยกจากชุมชนที่ใช้ภาษามาลายู^๒ ศาสนาและชนบทรรมนิยมประเพณีนั้น ย่อมมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกัน ทั้งนี้เพราะชนบทรรมนิยมประเพณีของคนไทยส่วนใหญ่สืบเนื่องจากความเชื่อถือในศาสนาฮิงชาวไทยมุสลิมด้วยแล้ว การดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ในขอบข่ายของชนบทรรมนิยมประเพณีอันเนื่องมาจากศาสนาอิสลามแทบทั้งสิ้น จนแทบจะกล่าวได้ว่าศาสนาอิสลามกำหนดวิธีปฏิบัติของชาวมุสลิมไว้ตั้งแต่เกิดจนตายทีเดียว และจะมีอิทธิพลเหนือการกระทำใด ๆ ของบุคคลในสังคมนั้น

สภาพด้านการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป มักประสบปัญหาด้านชาวมุสลิมอีกด้วยกล่าวคือ ผู้ปกครองไม่นิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนภาษาไทย เพราะมองไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องรู้ภาษาไทย นอกจากนี้ยังเกรงว่าหากเรียนภาษาไทยแล้วจะทำให้เด็กหันเหไปจากภาษาและวัฒนธรรมเดิมของตน ผู้ปกครองจำนวนมากมีความเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของตนจำกัดอยู่แต่ในวงของผู้ที่ไม่ใช้ภาษาไทยด้วยกัน ไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของการใช้ภาษาไทย จึงมิได้ส่งเสริมบุตรหลานให้เรียนรู้อีในโรงเรียน มักจะส่งเสริมให้เข้าเรียนในโรงเรียนปอเนาะ ซึ่งเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระบบเกี่ยวกับศาสนาอิสลามโดยเฉพาะ

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๗ - ๑๙๘.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๘.

ในปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนนั้นได้มีหน่วยงานหลายแห่งที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยมุ่งพัฒนาความพร้อมและวางพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูให้ถูกต้องตามหลักพัฒนาการ ซึ่งเด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการและความสามารถด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน พัฒนาการและความสามารถเหล่านี้จะมีผลเกี่ยวพันถึงความสามารถและนิสัยของเด็กตอนเข้าเรียนด้วย ความสามารถต่าง ๆ ก็จะต้องเพิ่มขึ้นจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อมตัวเขา

การจัดการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียนนั้น มีหน่วยงานหลายแห่งที่รับผิดชอบทั้งของรัฐและเอกชน และมีรูปแบบแตกต่างกันดังนี้คือ

๑. โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีโรงเรียน ๑ โรงเรียน รับผิดชอบตั้งแต่อายุ ๔ ขวบ ถึง ๖ ขวบ มีนักเรียนทั้งหมด ๔๐๐ คน^๑
๒. โรงเรียนชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา มีโรงเรียนทุกอำเภอรวมทั้งสิ้น ๒๒๓ โรงเรียน เด็กเข้ามาเรียนเพื่อเตรียมชั้นชั้นประถมศึกษาเป็นเวลา ๑ ปี รับผิดชอบที่มีอายุ ๖ - ๗ ขวบ เท่านั้น มีนักเรียนทั้งหมด ๕๒๐๓ คน^๒
๓. โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา มีโรงเรียนทั้งหมด ๔ โรงเรียน รับผิดชอบที่มีอายุตั้งแต่ ๓ - ๖ ขวบ มีนักเรียนทั้งหมด ๓๐๕ คน^๓
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน มีศูนย์ ๒ แห่ง รับผิดชอบตั้งแต่อายุ ๓ - ๖ ขวบ มีนักเรียนทั้งหมด ๗๓ คน^๔
๕. ศูนย์เด็กวิทยาลัยครู สังกัดกรมการฝึกหัดครู มีเพียง ๑ แห่ง รับผิดชอบที่มีอายุ ๓ - ๕ ขวบ เพื่อเตรียมก่อนเข้าเรียนในชั้นอนุบาลเป็นเวลา ๑ ปี มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด

^๑ ข้อมูลจากสำนักงานศึกษาธิการเขต ๒ จังหวัดยะลา.

^๒ ข้อมูลจากสำนักงานศึกษาธิการเขต ๒ จังหวัดยะลา.

^๓ ข้อมูลจากแผนกศึกษาธิการจังหวัดยะลาศาลากลางจังหวัดยะลา

^๔ ข้อมูลจากแผนกพัฒนาชุมชนศาลากลางจังหวัดยะลา.

๓๕ คน^๑

นอกจากนั้นศูนย์โภชนาการเด็กอีก ๑ แห่ง ซึ่งมีเด็กน้อยมากเนื่องจากผู้ปกครองไม่
นิยมส่งบุตรหลานมาอยู่ เพราะทางศูนย์ไม่เน้นเรื่องเรียนหนังสือ ศูนย์ตั้งอยู่ติดกับโรงเรียนประถม
ศึกษาที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กซึ่งไม่คิดค่าเล่าเรียนและค่าอาหาร และยังมีปัจจัยอื่นที่ทำให้ศูนย์ดำเนินงาน
ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร

สืบเนื่องจากทัศนคติและผลงานวิจัยดังกล่าวนี้ และจากสภาพปัจจุบันว่ามีเครื่องเล่น
และอุปกรณ์มากมาย ที่ผลิตขึ้นโดยใช้สีสรรและรูปแบบต่าง ๆ กัน จึงเป็นแนวคิดที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจ
จะทราบว่า ในเมื่อเด็กชอบสี รูปเรขาคณิตและรูปทรงเรขาคณิตแบบใดแล้ว เด็กจะสามารถบอก
ชื่อสีและรูปเรขาคณิตได้อย่างถูกต้องเพียงใด และจากการสังเกตการเรียนการสอนในสถานศึกษา
สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนหลาย ๆ แห่งพบว่า ครูมักจะสอนเรื่องสีประจำวัน สีอื่น ๆ และใช้รูป
เรขาคณิตในการจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนมากมาย ดังนั้นเพื่อให้ได้ผลสรุปที่แน่นอน
ยิ่งขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงเทคนิคการสอนและจัดทำอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับระดับ
อายุและเพศของเด็กก่อนวัยเรียนอย่างแท้จริงในด้านความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาค
ณิตของเด็กก่อนวัยเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดยะลา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยไปใช้
ได้โดยตรง

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของเด็กก่อนวัยเรียน
๒. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของเด็กก่อนวัย
เรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง
๓. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของเด็กก่อนวัย
เรียนที่อยู่ในสถานศึกษาต่างสังกัดกัน

^๑ข้อมูลจากศูนย์เด็กวิทยาลัยครูยะลา.

๔. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของ เด็กก่อนวัยเรียนที่มีเพศ ระดับอายุ ศาสนา และอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ แตกต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

๑. เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในเมืองและนอกเมือง มีความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตแตกต่างกัน

๒. เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาต่างสังกัดกัน มีความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตแตกต่างกัน

๓. เด็กก่อนวัยเรียนที่เพศ ระดับอายุ ศาสนาและอาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองแตกต่างกัน มีความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดยะลาเท่านั้น

๒. โรงเรียนที่เลือกเป็นตัวอย่างประชากรได้แก่ โรงเรียนที่เปิดรับเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดยะลา คือโรงเรียนอนุบาลจังหวัดยะลา และโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา โรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเปิดสอนเด็กเล็กและเด็กอนุบาล ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เชื้อนบางกลาง สังกัดกรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์เด็กวิทยาลัยครูยะลาสังกัดกรมการฝึกหัดครูเท่านั้น เนื่องจากศูนย์โภชนาการเด็กกรมอนามัยมีจำนวนนักเรียนไม่เพียงพอที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรได้

๓. กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง ๓ ถึง ๗ ขวบ ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล ชั้นเด็กเล็ก และชั้นเตรียมอนุบาลในปีการศึกษา ๒๕๒๓

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสาร งานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความสามารถของเด็กก่อนวัยเรียน ทฤษฎี พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กก่อนวัยเรียน ทฤษฎีลี การรับรู้เรื่องสี หลักและโครงการสอนสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ๒ ชนิดดังนี้

๒.๑ สร้างเครื่องมือสำหรับทดสอบความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปร่าง
คณิต

๒.๒ สร้างแบบสังเกตสำหรับบันทึกความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปร่าง
คณิต

๓. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการอนุบาลศึกษาจำนวน ๑๓ ท่าน ได้ตรวจเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขในด้านขนาดของเครื่องมือสำหรับทดสอบความสามารถในการบอกชื่อสีและรูปร่างคณิต สีแต่ละสีที่ใช้ทำแผ่นพลาสติกกรุปเรขาคณิตและความสะดวกในการใช้เครื่องมือสำหรับทดสอบ

๔. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ครั้งที่ ๑ กับเด็กอนุบาล (๔ - ๖ ขวบ) ของโรงเรียนอนุบาลจังหวัดยะลาและโรงเรียนมานะศึกษาจำนวน ๓ คน เพื่อปรับปรุงในด้านความเหมาะสมของเครื่องมือสำหรับทดสอบกับวัยของเด็ก

๕. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ครั้งที่ ๒ กับเด็กอนุบาล (๔-๖ ขวบ) กลุ่มที่ ๒ โรงเรียนอนุบาลจังหวัดยะลาจำนวน ๑๐ คน เป็นชาย ๕ คน หญิง ๕ คน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความพร้อมสูง ปานกลางและต่ำคละกัน แล้วนำมาปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องอีกครั้งหนึ่ง

๖. นำเครื่องมือไปทดสอบกับตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุ ๓ - ๗ ขวบ จำนวน ๒๐๔ คน แยก เป็นเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในเมือง จากโรงเรียนอนุบาลของรัฐจำนวน ๓๔ คน จากโรงเรียนอนุบาลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน ๓๔ คน และศูนย์เด็กกวิทยาลัยครู จำนวน ๓๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๐๒ คน และเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่

นอกเมืองจากโรงเรียนชั้นเด็กเล็กอำเภอละ ๑ โรงเรียนอนุบาลเอกชน ๑ โรงเรียน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีก ๑ แห่ง จำนวน ๓๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑๐๒ คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) โดยการทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๗. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย แล้วเปรียบเทียบความสามารถในการบอกลักษณะและรูปร่างของเด็กก่อนวัยเรียนที่มีเพศ สันที่อยู่ สถานศึกษาที่สังกัด ระดับอายุ ศาสนา และอาชีพโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและสามทาง (Analysis of variance : One way and Three way)

คำจำกัดความ

๑. ความสามารถ คือ ความสามารถในการบอกลักษณะและรูปร่างโดยใช้สายตา การรับรู้เท่านั้น

๒. ความสามารถในการบอกลักษณะและรูปร่าง หมายถึงความสามารถในการบอกลักษณะต่าง ๆ ๑๐ สี คือ สีแดง น้ำเงิน เหลือง ม่วง ส้ม เขียว น้ำตาล ชมพู ดำ และขาว บอกลักษณะรูปร่าง ๔ รูป คือ รูปวงกลม รูปวงรี รูปสามเหลี่ยม รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส และสี่เหลี่ยมผืนผ้า

๓. เด็กก่อนเข้าเรียน หมายถึงเด็กที่มีอายุ ๓ ขวบ ถึง ๗ ขวบ ที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐและเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขื่อนบางลาง และศูนย์เด็กทรียาลัยศรียะลา และโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก

ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. เครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้สร้างขึ้นโดยผ่านขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือทุกขั้นตอน จึงถือว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้โดยใช้เครื่องมือทดสอบที่มีความตรงและมีประสิทธิภาพ

๒. คะแนนความสามารถที่ทำการวิจัยในช่วงเวลาเก็บข้อมูล เป็นตัวอย่างของความ
สามารถในการบอกชื่อสีและรูปเรขาคณิตของเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดยะลาที่เป็นจริงทุกประการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

๑. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการผลิตอุปกรณ์การสอน เกม
ฝึกความพร้อมและ เครื่องเล่นสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

๒. เป็นแนวคิดแก่ครูและผู้บริหารการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อจัดประสพ
การณ์และสิ่งแวดล้อมในการส่งเสริมความสามารถด้านนี้ ให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กก่อน
วัยเรียนได้ดียิ่งขึ้น

๓. เป็นการส่งเสริมให้ครูและผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของการนำความรู้ด้านนี้
ของเด็กก่อนวัยเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

๑. เด็กก่อนวัยเรียนของแต่ละสังกัดนั้น ไม่สามารถที่นำมาเป็นตัวอย่างประชากรได้
ครบทุกระดับอายุ เนื่องจากมารับเด็กเข้าเรียนในแต่ละสังกัดนั้นแตกต่างกัน

๒. การสุ่มตัวอย่างประชากรเพื่อนำมาเปรียบเทียบในเรื่องศาสนา ระดับอายุและ
อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครองนั้น เกิดปัญหาเนื่องจากตัวอย่างประชากรแต่ละกลุ่มมีจำนวน
ไม่เท่ากัน